

РОЗВИТОК ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕХНІКИ І ТЕХНОЛОГІЇ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВАХ

DEVELOPMENT OF THE ORGANIZATION OF TECHNIQUE AND TECHNOLOGY OF ACCOUNTING IN NON-BANK FINANCIAL AND CREDIT INSTITUTIONS

У статті визначено, що техніка й технологія як структурні компоненти організації бухгалтерського обліку повинні відповідати нормативним вимогам, вимогам користувачів та забезпечувати реалізацію технології в процесі досягнення мети бухгалтерського обліку. Встановлено, що ринок комп'ютерних систем бухгалтерського обліку пропонує традиційні бухгалтерські програми; програмні сервіси для ведення обліку на основі хмарних технологій; системи забезпечення подання електронної звітності та обміну електронними документами, які мають низку недоліків під час використання небанківськими фінансово-кредитними установами. Обґрунтовано доцільність вибору оптимального програмного забезпечення на основі відповідності критеріям та задоволення певних груп вимог, а саме технічних, технологічних, комерційних та ергономічних, безпосередня конкретизація яких повинна здійснюватися кожною установою самостійно з урахуванням обов'язкових вимог та власних пріоритетів.

Ключові слова: небанківські фінансово-кредитні установи, техніка й технологія, організація бухгалтерського обліку, програмне забезпечення, критерії та вимоги.

В статье определено, что техника и технология как структурные компоненты

организации бухгалтерского учета должны соответствовать нормативным требованиям, требованиям пользователей и обеспечивать реализацию технологии в процессе достижения цели бухгалтерского учета. Установлено, что рынок компьютерных систем бухгалтерского учета предлагает традиционные бухгалтерские программы; программные сервисы для ведения учета на основе облачных технологий; системы обеспечения предоставления электронной отчетности и обмена электронными документами, которые имеют ряд недостатков при использовании небанковскими финансово-кредитными учреждениями. Обоснована целесообразность выбора оптимального программного обеспечения на основе соответствия критериям и удовлетворения определенных групп требований, а именно технических, технологических, коммерческих и эргономических, непосредственная конкретизация которых должны осуществляться каждым учреждением самостоятельно с учетом обязательных требований и собственных приоритетов.

Ключевые слова: небанковские финансово-кредитные учреждения, техника и технология, организация бухгалтерского учета, программное обеспечение, критерии и требования.

УДК 657.37:336.73

Гончаренко О.О.

к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування
Черкаський інститут

ДВНЗ «Університет банківської справи»

Лук'янець О.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

Черкаський інститут

ДВНЗ «Університет банківської справи»

The article states that technique and technology, as structural components of accounting, provide a set of activities related to their planning, customization and control. Accordingly, at the planning stage, it is necessary to choose a hardware and software that meet regulatory requirements, requirements of users and ensure the implementation of technology in the process of achieving the purpose of accounting. It has been established that for all non-bank financial and credit institutions, the general requirements for software and special technical equipment are determined by the Regulation on the State Register of Financial Institutions and Licensing Conditions for the conduct of economic activities in providing financial services. It is noted that the requirements for hardware and software for credit unions and pawnshops are more detailed. It is noted that today the market of computer accounting systems offers: traditional accounting programs; software services for accounting on the basis of cloud technologies; systems providing submission of electronic reporting and electronic documents exchange that have a number of disadvantages when used by non-bank financial and credit institutions. It has been established that none of the software products for accounting in non-bank financial institutions has the function that would provide the ability to automatically formulate and submit regulated reporting electronically to supervisory authorities with attaching electronic digital signatures, as well as the exchange of electronic documents with counterparties, which causes the need to implement an additional task of choosing the optimal system for providing electronic reporting and electronic documents exchange. The expediency of choosing the optimal software based on satisfaction of certain groups of requirements and compliance with the criteria is substantiated: technical, technological, commercial and ergonomic, the direct specification of which will be carried out by each institution separately, taking into account the mandatory requirements and own priorities.

Key words: non-bank financial and credit institutions, technique and technology, accounting organization, software, criteria and requirements.

Постановка проблеми. Процес організації бухгалтерського обліку може бути структурований за двома компонентами, такими як системні (обліковий персонал, техніка, технологія, методика) та процесуальні (планування, налагодження, мотивація, контролювання). Безпосереднє наповнення кожного компонента в процесі організації бухгалтерського обліку визначається особливостями діяльності суб'єктів господарювання. Для небанківських фінансово-кредитних установ питання організації техніки та технології як структурних системних компонентів організації бухгалтерського

обліку є визначальними й актуальними, оскільки забезпечення ведення обліку операцій з надання фінансових послуг та подання звітності має відповідати певним вимогам регулятора.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Техніка й технологія як структурні компоненти організації бухгалтерського обліку досить часто ототожнюються науковцями, що обумовлене семантичною багатозначністю самих слів. Щодо організації бухгалтерського обліку, то терміни «техніка» та «технологія», а також їх похідні (технічне, організаційно-технічне забезпечення, технічні

пристрої, технологічна складова) використовуються науковцями також у різних значеннях. Так, В.А. Шпак, О.В. Усатенко, Я.О. Ізмайлов, А.О. Пашніна, І.Б. Садовська, Г.В. Мисака та В.М. Шарманська застосовують термін «техніка» щодо форм ведення обліку, документообігу, системи реєстрів, плану рахунків, а Т.Ф. Плахтій, М.В. Кужельний та С.О. Левицька – щодо технічних пристроїв, призначених для автоматизованого збирання, накопичення, оброблення, передачі, обміну, відображення та захисту облікової інформації, а також програмного забезпечення. Водночас Г.І. Ляхович, Я.В. Олійник, О.П. Кундря-Висоцька, В.В. Сопко та В.П. Завгородній термін «технологія» використовують щодо форм ведення обліку, документообігу, форм первинних документів та облікових реєстрів, робочого плану рахунків, порядку інвентаризації, захисту облікової інформації, програмного забезпечення. Відповідно, спостерігається часткова синонімічність використання термінів «техніка» й «технологія» в дослідженнях з організації бухгалтерського обліку, що обумовлене як багатозначністю слів, так і безумовним зв'язком між технічними пристроями, програмним забезпеченням, формами ведення обліку, формами документів, реєстрів тощо. Плюралістичні наукові погляди засвідчують багатоваріантність складових техніки та технології ведення бухгалтерського обліку.

Визнаючи здобутки та ґрунтовність праць зазначених науковців, зауважимо, що їх дослідження мали більш загальний характер і не стосувалися безпосередньо організації техніки й технології ведення бухгалтерського обліку в небанківських фінансово-кредитних установах, тому вимагають подальших досліджень.

Постановка завдання. Метою дослідження є ідентифікація завдань на етапі організації техніки й технології ведення бухгалтерського обліку в небанківських фінансово-кредитних установах та побудова поля критеріїв вибору технічного та програмного забезпечення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визнаючи обумовленість технології рівнем розвитку технічних засобів (пристроїв), ми до техніки будемо відносити технічні пристрої (комп'ютерна техніка, засоби зв'язку, мережеві пристрої) та програмне забезпечення, а до технології – форму ведення бухгалтерського обліку, форми первинних документів та облікових реєстрів, документообіг, робочий план рахунків, інвентаризацію, форми нерегламентованої (управлінської) звітності, архівування. Відповідно, техніка й технологія як структурні компоненти організації бухгалтерського обліку будуть передбачати комплекс заходів, пов'язаних з їх плануванням, налаштуванням (впорядкуванням) та контролюванням.

Діяльність небанківських фінансово-кредитних установ є нормативно зарегламентованою, тобто,

окрім законодавчих актів, вимоги щодо окремих аспектів провадження діяльності зазначених установ конкретизуються в розпорядчих документах Національної комісії, що здійснює регулювання ринку фінансових послуг. Саме такими документами визначаються вимоги до технічного та програмного забезпечення, що передбачають ведення обліку операцій з надання фінансових послуг споживачам та подання звітності.

Необхідність дотримання зазначених вимог для небанківських фінансово-кредитних установ встановлюється ще до початку надання фінансових послуг та підтверджується документами (довідками) про наявність і відповідність вимогам технічного й програмного забезпечення, що подаються установами до Державного реєстру фінансових установ для набуття статусу фінансової установи та отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг [1; 2]. Відповідно, на етапі планування щодо техніки й технології як компонентів організації бухгалтерського обліку необхідним є виконання завдання вибору технічного й програмного забезпечення, що має відповідати нормативним вимогам, вимогам користувачів (облікових працівників, управлінського персоналу тощо), а також забезпечувати реалізацію технології в процесі досягнення мети бухгалтерського обліку.

Положенням про Державний реєстр фінансових установ та Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг вимоги до програмного забезпечення та спеціального технічного обладнання представлені як вимоги до облікової та реєструючої систем, хоча ні самих вимог, ні визначень цих понять зазначені нормативні документи не містять. Більш-менш конкретні вимоги передбачені для комп'ютерної техніки та засобів зв'язку: комп'ютерна техніка повинна забезпечувати «ведення обліку та реєстрацію операцій з надання фінансових послуг та виконання вимог щодо подання до Нацкомфінпослуг інформації», а засоби зв'язку повинні включати телефон, Інтернет, електронну пошту [3; 4].

Якщо попередні вимоги стосуються всіх небанківських фінансово-кредитних установ (кредитні спілки, ломбарди, фінансові компанії, фінансові установи – юридичні особи публічного права, інші кредитні установи), то для кредитних спілок передбачені деталізовані вимоги:

1) щодо технічного забезпечення (комп'ютери, сервери та інше обладнання) передбачено такі вимоги: склад і структура визначаються з огляду на можливість виконувати операції технологічного процесу; обчислювальна потужність має бути достатньою для роботи програмного забезпечення, засобів технічного захисту інформації та оброблення й зберігання потрібного обсягу інформації; повинні бути джерела безперебійного жив-

лення, здатні підтримати працездатність системи для безпечного завершення роботи;

2) щодо програмного забезпечення (право на використання якого підтверджується відповідним документом) передбачено такі вимоги: забезпечує синтетичний, аналітичний, зокрема натуральний, облік; наявна можливість застосування альтернативних методів нарахувань процентів по паям, за кредитними і депозитними договорами; є можливість відстеження інформації про порушення планових платежів за кредитними договорами, розрахунок рівня прострочення та резерв забезпечення покриття втрат від неповернених позичок; наявна інформаційно-довідкова система; є автоматичний розрахунок критеріїв та фінансових нормативів діяльності кредитної спілки, а також автоматичне формування звітності; дотримана відповідність форматів файлів електронної форми звітних даних формату, установленому Нацкомфінпослуг; мають забезпечуватись конфіденційність, цілісність, актуальність та несуперечність інформації, що обробляється та зберігається; забезпечується автоматичне щоденне архівування інформації у системі, а також можливість відновлення інформації з архіву за необхідності; є розмежування та обмеження доступу користувачів до різних об'єктів та функцій інформаційної системи; є використання технології клієнт-сервера (або клієнт-сервер-сервера); дотримується автоматичне відтворення стану системи в разі збою під час проведення будь-якої операції, а також наявні відповідні засоби відновлення, які забезпечують відновлення інформації після перебоїв у системі; забезпечуються незалежність та цілісність інформації під час одночасної роботи декількох користувачів (наявні засоби блокування); підтримується багатопоточність (можливість одночасного оброблення декількох запитів); забезпечується перевірка цілісності інформації в системі (наявність засобів діагностики); зберігається аудит-інформація про автора та час створення, модифікацію та видалення будь-якої інформації у системі; є можливість архівування даних [3].

Схожі (хоча більш узагальнені) вимоги до технічного й програмного забезпечення передбачені Положенням про порядок надання фінансових послуг ломбардами:

1) технічне забезпечення має створюватись на основі комп'ютерних систем; має забезпечувати виконання технологічних операцій з ведення обліку;

2) програмне забезпечення передбачає захист від несанкціонованого доступу; забезпечує синтетичний, аналітичний, зокрема натуральний, облік, а також формування звітності; експорт інформації (звітних даних) у форматі, визначеному Нацкомфінпослуг [4].

Виходячи з окреслених нормативних вимог до технічного та програмного забезпечення небанків-

ських фінансово-кредитних установ, можемо констатувати визначальну роль останнього. Питання вибору бухгалтерського програмного забезпечення піднімали у своїх працях С.В. Івахненко, О.І. Павелчак-Данилюк, І.Б. Чернікова, І.Л. Грибчук, Г.І. Ляхович, В.І. Одноволик, Ю.М. Цветов, А.П. Глущенко, К.О. Вольська, А.П. Дикий, В.О. Осмятченко, В.В. Токар та інші вчені. Проте оновлення складу та розширення функціонального призначення програмних продуктів відбуваються постійно, а сьогодні ринок комп'ютерних систем бухгалтерського обліку пропонує традиційні бухгалтерські програми (локальна, мережева або клієнт-серверна версія); програмні сервіси для ведення обліку на основі хмарних технологій; системи забезпечення подання електронної звітності та обміну електронними документами (термінальні та онлайн-програми).

Вітчизняний ринок програмних продуктів, призначених для ведення бухгалтерського обліку діяльності небанківських фінансово-кредитних установ, представлений незначною кількістю традиційних бухгалтерських програм, а саме програм:

- для кредитних спілок («МІКСТ: Кредитний союз-Проф», «Все в одному: CUProgram», «ISpro»);
- для ломбардів («Lombard gold», «Pawn Shop», «Pawn Expert», «Все в одному: CUProgram», «ISpro»);
- для юридичних осіб публічного права («ISpro»);
- для фінансових компаній та інших кредитних установ («Все в одному: CUProgram», «ISpro»).

Програмні сервіси для ведення обліку на основі хмарних технологій представлені на ринку з типом хмари «SaaS» («Software as a service» – програмне забезпечення як послуга), що є моделлю обслуговування, за якої підписникам надається готове прикладне програмне забезпечення, що повністю обслуговується провайдером; постачальник у цій моделі самостійно управляє програмою, надаючи замовникам доступ до функцій з клієнтських приладів, як правило, через мобільний додаток або веб-браузер. Наявні сьогодні бухгалтерські хмарні сервіси не пропонують конфігурацій для небанківських фінансово-кредитних установ, що унеможлиблює їх використання як повноцінного програмного забезпечення. Проте такі хмарні продукти, як «Бухгалтерія Онлайн» («Приватбанк») і «1С: Підприємство» («Актив-Софт», «Cloudhub Online24», «Victoria IT Lab»), забезпечують можливість інтеграції даних з «Pawn Shop» і «Pawn Expert» аналогічно до традиційної програми «1С: Підприємство» (локальна, мережева, клієнт-серверна версії).

Небанківські фінансово-кредитні установи, що потенційно можуть використовувати бухгалтерські хмарні сервіси, не поспішають переходити на цей вид технологій у зв'язку з ризиками втрати даних, гальмування роботи всієї установи, перебоїв в Інтернеті, хакерських атак тощо, а також релевантністю витрат на сервіс.

Отже, під час вибору програмного забезпечення для ведення обліку в небанківських фінансово-кредитних установах варто враховувати його відповідність вимогам за певними критеріями, такими як базовий функціонал програми (функціональні можливості); оперативність відображення змін законодавства; зручність інтерфейсу; наявність методичної літератури; технічна підтримка партнера (рівень та кількість спеціалістів, навчання користувачів); можливість первісного переносу даних і роботи в роздільному режимі (праця в умовах віддаленого доступу); відкритість системи; гнучкість системи; можливість експорту-імпорту даних з іншими програмними комплексами; комплексність системи; захищеність системи (від внутрішніх користувачів та зовнішніх факторів); масштабільність; вартість та порядок ліцензування.

З огляду на наявність нормативних вимог, погляди науковців та результати власних досліджень критерії вибору програмного забезпечення небанківських фінансово-кредитних установ доповнено та систематизовано відповідно до виділених груп, таких як нормативні, користувацькі, а також надано оцінку програмним продуктам (табл. 1).

Не менш важливою компонентою під час вибору бухгалтерського програмного забезпечення є його здатність автоматичного формувати та подавати регламентовану звітність в електронному вигляді контролюючим органам (Державна фіскальна служба, Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування України тощо) з накладанням електронних цифрових підписів, а також обмінюватись електронними документами з контрагентами. Жоден з програмних продуктів для обліку в небанківських фінансово-кредитних установах не має такої функції, тому перед зазначеними установами постає додаткове завдання вибору оптимальної системи забезпечення подання електронної звітності та обміну електронними документами.

Нині ринок такого програмного забезпечення (термінального) та/або сервісів (онлайн) представлений досить широко, адже його представниками є «М.Е.ДОС», «Соната», «Арт-Звіт Плюс», «1С:Звіт», «FreeZvit», «Sota», «iFin», «Арт-Звіт Плюс», «Taxer». Проте не кожна система має можливість інтеграції з бухгалтерським програмним забезпеченням небанківських фінансово-кредитних установ.

Таблиця 1

Оцінка програмного забезпечення для ведення бухгалтерського обліку в небанківських фінансово-кредитних установах

Критерій	Програмне забезпечення						
	«Lombard gold»	«Pawn Shop»	«Pawn Expert»	«МІКСТ: Кредитний союз-Проф»	«Все в одному: CUProgram»	«iSpro»	«1С: Підприємство: Бухгалтерія для України»
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Нормативні</i>							
Резервне копіювання та відновлення даних	+	+	+	+	+	+	+
Розмежування та обмеження прав доступу до даних	+	+	+	+	+	+	+
Конфіденційність (використання паролів)	+	+	+	+	+	+	+
Наявність інформаційно-довідкової системи	+	-	-	+	+	+	+
Можливість відстеження інформації про порушення планових платежів за кредитними договорами, розрахунок рівня прострочення	+	+	+	+	+	+	+
Розрахунок критеріїв та фінансових нормативів діяльності	-	-	-	+	+	-	+
Формування регламентованої звітності	+	-	-	+	+	+	+
Формування спеціальної звітності (звітних даних)	+	-	-	+	+	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8
Відповідність форматів файлів електронної форми звітних даних формату, установленому Нацкомфінпослуг	-	-	-	-	-	-	-
Підтримка багатопоточності	+	+	+	+	+	+	+
Зберігання аудит-інформації про автора та час створення, модифікації та видалення будь-якої інформації в системі	+	+	+	+	+	+	+
Можливість архівування та відновлення архіву	+	+	+	+	+	+	+
<i>Користувачькі</i>							
Інтеграція з іншими інформаційними системами (програмне забезпечення)	+	+	+	+	+	+	+
Ведення обліку за центрами відповідальності (відокремленими підрозділами)	+	+	+	+	+	_*	+
Ведення господарських операцій вручну	+	+	+	+	+	+	+
Оновлення регламентованих форм документів, звітності та розрахунків	+	+	+	+	+	+	+
Формування нерегламентованої (управлінської) звітності	+	-	-	+	+	_*	-
Ведення обліку загально-корпоративних об'єктів	+	-	-	+	+	+	+
Ведення обліку специфічних об'єктів	+	+	+	+	+	_*	-
Ведення складського обліку	+	+	+	+	+	+	+
Ведення податкових розрахунків	+	-	-	+	+	+	+
Підтримка формату XBRL	-	-	-	-	-	-	-
Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс	+	+/-	+/-	+	+/-	+	+
<i>Інші</i>							
<i>Варіант постачання:</i>							
локальна версія програми	+	+	+	+	+	+	+
мережева версія програми	+	+	+	+	+	-	+
клієнт-серверна версія програми	+	-	-	+	+	+	+
хмарні технології	-	-	-	-	-	-	+
необхідність придбання додаткового програмного забезпечення	+	+	+	+	-	-	x
ціна	20000 грн. (версія 7.7), 48 000 грн. (версія 8.3)	355 грн. в місяць за 1 користувача або 7 495 грн. за 1 робоче місце	4 800 грн., модуль інтеграції з 1С – 4 000 грн.	10 000 грн. (версія 7.7)	ліцензія на 5 років від 1 500 грн., 500 грн. в місяць за базу, 325 грн. в місяць за 1 робоче місце	від 40 000 грн. за 1 модуль на 50 робочих місць (мінімум 4 модулі)	25 000 грн. (мережева версія 7.7); від 12 900 грн. (на 5 користувачів)

* можливість реалізації вимог за додаткову плату шляхом індивідуального замовлення щодо доопрацювання програмного модуля та придбання додаткових модулів

Джерело: розроблено авторами на основі джерел [5; 6; 7; 8; 9; 10; 11]

Найбільш інтегрованими є облікові програмні продукти, що побудовані на платформі «1С: Підприємство», зокрема «Lombard gold», «МІКСТ: Кредитний союз-Проф», «ISpro», для інших або необхідна «програма-посередник» «1С: Підприємство.

Бухгалтерія для України» («Pawn Shop», «Pawn Expert»), або звужується вибір інтегрованої системи до використання тільки програми «М.Е.ДОС» («Все в одному: CUProgram»). Найбільш незручним, але можливим варіантом подання електро-

Таблиця 2

**Вимоги до бухгалтерського програмного забезпечення
небанківських фінансово-кредитних установ**

Критерій	Вимоги			
	технічні	технологічні	комерційні	ергономічні
<i>Програмне забезпечення для ведення обліку</i>				
Резервне копіювання та відновлення даних	+			
Розмежування та обмеження прав доступу до даних	+			
Конфіденційність (використання паролів)	+			
Наявність інформаційно-довідкової системи		+		
Можливість відстеження інформації про порушення планових платежів за кредитними договорами, розрахунок рівня прострочення		+		
Розрахунок критеріїв та фінансових нормативів діяльності		+		
Формування регламентованої звітності		+		
Формування спеціальної звітності (звітних даних)		+		
Відповідність форматів файлів електронної форми звітних даних формату, установленому Нацкомфінпослуг		+		
Підтримка багатопоточності	+			
Зберігання аудит-інформації про автора та час створення, модифікації та видалення будь-якої інформації в системі	+			
Можливість архівування та відновлення архіву	+			
Інтеграція з іншими інформаційними системами (програмне забезпечення)	+			
Ведення обліку за центрами відповідальності (відокремленими підрозділами)		+		
Введення господарських операцій вручну		+		
Оновлення регламентованих форм документів, звітності та розрахунків		+		
Формування нерегламентованої (управлінської) звітності		+		
Ведення обліку загальнокорпоративних об'єктів		+		
Ведення обліку специфічних об'єктів		+		
Ведення складського обліку		+		
Ведення податкових розрахунків		+		
Підтримка формату XBRL		+		
Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс				+
Варіант постачання (локальна, мережева, клієнт-серверна, хмарна)	+			
Додаткове програмне забезпечення	+			
Ціна			+	
<i>Системи забезпечення подання електронної звітності та обміну електронними документами</i>				
Варіант постачання (термінал, онлайн)		+		
Подання електронної звітності		+		
Обмін електронними документами		+		
Інтеграція з програмним забезпеченням для ведення обліку		+		
Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс				+
Ціна			+	

■ – нормативні вимоги

Джерело: розроблено авторами

ної звітності завжди залишається її «ручне» формування в будь-якій з окреслених систем.

Окрім регламентованої звітності, небанківські фінансово-кредитні установи зобов'язані подавати регулятору спеціальну звітність (звітні дані) в електронній формі з використанням веб-інтерфейсу доступу до спеціалізованого програмного забезпечення, який розміщений на офіційному веб-сайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [12; 13; 14]. Нині відсутня можливість інтеграції бухгалтерського програмного забезпечення небанківських фінансово-кредитних установ з програмним забезпеченням Нацкомфінпослуг, тому інформація переноситься в програму регулятора «вручну», що збільшує витрати часу на формування та подачу звітності, а також вірогідність помилок. Така ситуація спричинена відсутністю сьогодні технічної можливості розглянутих бухгалтерських програмних продуктів небанківських фінансово-кредитних установ формувати звітність в електронній формі для завантаження в програмне забезпечення регулятора, хоча така можливість передбачена. Окрім того, некоректною в роботі з програмним забезпеченням Нацкомфінпослуг є послідовність накладання електронних цифрових підписів, адже відповідно до Методичних рекомендацій щодо роботи фінансової установи з веб-сторінкою Державного реєстру фінансових установ звітність спочатку необхідно відправити, а вже потім накласти електронні цифрові підписи [15], що є порушенням вимоги щодо обов'язковості реквізитів підписів керівника та головного бухгалтера (або особи, що забезпечує ведення бухгалтерського обліку) у звітності.

Всі розглянуті вище критерії вибору програмного забезпечення небанківських фінансово-кредитних установ розкривають основні чотири вимоги, що мають бути задоволені певними програмними продуктами, а саме технічні, технологічні, комерційні та ергономічні. Безпосередня конкретизація кожної вимоги відповідно до представлених критеріїв повинна здійснюватися кожною установою самостійно з урахуванням обов'язкових вимог до небанківських фінансово-кредитних установ та власних пріоритетів (табл. 2).

Визначення груп вимог та виокремлення критеріїв вибору оптимального бухгалтерського програмного забезпечення небанківськими фінансово-кредитними установами є основою вибору технічного забезпечення, щодо якого нами виділено такі критерії:

- можливість виконувати операції технологічного процесу;
- достатність обчислювальної потужності для роботи програмного забезпечення, засобів технічного захисту інформації та оброблення й зберігання потрібного обсягу інформації;

- оснащеність джерелами безперебійного живлення, здатними підтримати працездатність системи для безпечного завершення роботи;

- ціна комп'ютерної техніки, засобів зв'язку, мережевих пристроїв;

- ергономічність технічних пристроїв (зручність використання).

Висновки з проведеного дослідження. Побудова поля критеріїв вибору технічного та програмного забезпечення з виокремленням нормативних вимог є підґрунтям для здійснення правильного планування техніки й технології як компонентів організації бухгалтерського обліку. Проте вже можна констатувати наявність тенденцій щодо розвитку та впровадження «хмарного» програмного забезпечення, яке буде змінювати як критерії вибору технічного та програмного забезпечення, так і пріоритети користувачів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Положення про Державний реєстр фінансових установ : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28 серпня 2003 року № 41 (у редакції Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 28 листопада 2013 року № 4368). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2161-13> (дата звернення: 12.04.2019).

2. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів) : Постанова КМУ від 7 грудня 2016 року № 913. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/913-2016-%D0%BF> (дата звернення: 12.04.2019).

3. Вимоги до програмного забезпечення та спеціального технічного обладнання кредитних спілок, пов'язаного з наданням фінансових послуг : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 3 червня 2005 року № 4122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0707-05> (дата звернення: 12.04.2019).

4. Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 26 квітня 2005 року № 3981. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05> (дата звернення: 12.04.2019).

5. Інформація з сайту компанії «Мікст». URL: <http://www.mikst.com.ua/solutions/94> (дата звернення: 12.04.2019).

6. Інформація з сайту розробника програми «Все в одному:CUProgram». URL: <http://www.softcu.com/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%82%D0%B8/cuprogram> (дата звернення: 12.04.2019).

7. Інформація з сайту розробника програми «Lombard gold». URL: <http://lombardgold.com.ua> (дата звернення: 12.04.2019).

8. Інформація з сайту розробника програми «Ispro». URL: <https://ispro.ua/uk> (дата звернення: 12.04.2019).

9. Інформація з сайту розробника програми "PawnExpert". URL: <http://da-studio.com.ua/uk/product> (дата звернення: 12.04.2019).

10. Інформація з сайту розробника програми "PawnShop". URL: <https://lombard.algo-rithm.com> (дата звернення: 12.04.2019).

11. Інформація з сайту розробника програми «1С: Підприємство 8». URL: <http://1c.ua/ua/v8> (дата звернення: 12.04.2019).

12. Порядок складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 25 грудня 2003 року № 177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0069-04> (дата звернення: 12.04.2019).

13. Порядок складання та подання звітності ломбардами до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 4 листопада 2004 року № 2740. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1482-04> (дата звернення: 12.04.2019).

14. Порядок надання звітності фінансовими компаніями, фінансовими установами – юридичними особами публічного права, довірчими товариствами, а також юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають визначену законами та нормативно-правовими актами Держфінпослуг або Нацкомфінпослуг можливість надавати послуги з фінансового лізингу : Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, від 26 вересня 2017 року № 3840. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1294-17> (дата звернення: 12.04.2019).

15. Методичні рекомендації щодо роботи фінансової установи з веб-сторінкою Державного реєстру фінансових установ / Комплексна інформаційна система Нацкомфінпослуг. URL: <https://kis.nfp.gov.ua/Content/help/index.html> (дата звернення: 12.04.2019).

REFERENCES:

1. Polozhennia pro Derzhavnyi reiestr finansovykh ustanov : Rozporiadzhennia Derzhavnoi komisii z rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh Ukrainy vid 28.08.2003 r. № 41 (u redaktsii rozporiadzhennia Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniuie derzhavne rehuliuвання u sferi rynkiv finansovykh posluh № 4368 vid 28.11.2013). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2161-13> (accessed: 12 April 2019).

2. Litsenziini umovy provadzhennia hospodarskoi diialnosti z nadannia finansovykh posluh (krim profesiinoi diialnosti na rynku tsinnykh paperiv) : Postanova KMU vid 07.12.2016 № 913. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/913-2016-%D0%BF> (accessed: 12 April 2019).

3. Vymohy do prohramnoho zabezpechennia ta spetsialnogo tekhnichnogo obladnannia kredytnykh spilok, poviazanoho z nadanniam finansovykh posluh : Rozporiadzhennia Derzhavnoi komisii z rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh Ukrainy vid 03.06.2005 № 4122.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0707-05> (accessed: 12 April 2019).

4. Polozhennia pro poriadok nadannia finansovykh posluh lombardamy : Rozporiadzhennia Derzhavnoi komisii z rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh Ukrainy vid 26.04.2005 № 3981. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05> (accessed: 12 April 2019)

5. Informatsiia z сайtu kompanii "Mikst". URL: <http://www.mikst.com.ua/solutions/94> (accessed: 12 April 2019).

6. Informatsiia z сайtu rozrobnyka prohramy "Vse v odnomu: SUProgram". URL: <http://www.softcu.com/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%82%D0%B8/cuprogram> (accessed: 12 April 2019).

7. Informatsiia z сайtu rozrobnyka prohramy "Lombard gold". URL: <http://lombardgold.com.ua> (accessed: 12 April 2019).

8. Informatsiia z сайtu rozrobnyka prohramy "Ispro". URL: <https://ispro.ua/uk> (accessed: 12 April 2019).

9. Informatsiia z сайtu rozrobnyka prohramy "PawnExpert". URL: <http://da-studio.com.ua/uk/product> (accessed: 12 April 2019).

10. Informatsiia z сайtu rozrobnyka prohramy "PawnShop". URL: <https://lombard.algo-rithm.com> (accessed: 12 April 2019).

11. Informatsiia z сайtu rozrobnyka prohramy "1S: Pidpriemstvo 8". URL: <http://1c.ua/ua/v8> (accessed: 12 April 2019).

12. Poriadok skladannia ta podannia zvitnosti kredytnykh spilokamy ta obiednanykh kredytnykh spilokamy do Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniuie derzhavne rehuliuвання u sferi rynkiv finansovykh posluh : Rozporiadzhennia Derzhavnoi komisii z rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh Ukrainy vid 25.12.2003 № 177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0069-04> (accessed: 12 April 2019).

13. Poriadok skladannia ta podannia zvitnosti lombardamy do Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniuie derzhavne rehuliuвання u sferi rynkiv finansovykh posluh : Rozporiadzhennia Derzhavnoi komisii z rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh Ukrainy vid 04.11.2004 № 2740. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1482-04> (accessed: 12 April 2019).

14. Poriadok nadannia zvitnosti finansovymy kompaniiami, finansovymy ustanovami – yurydychnymy osobami publicnogo prava, dovirchymy tovarystvami, a takozh yurydychnymy osobami – subiektamy hospodariuvannia, yaki za svoim pravovym statusom ne ye finansovymy ustanovami, ale maiut vyznachenu zakonamy ta normatyvno-pravovymy aktamy Derzhfinposluh abo Natskomfinposluh mozhlyvist nadavaty posluhy z finansovoho lizynhu : Rozporiadzhennia Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniuie derzhavne rehuliuвання u sferi rynkiv finansovykh posluh vid 26.09.2017 № 3840. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1294-17> (accessed: 12 April 2019).

15. Metodichni rekomendatsii shchodo roboty finansovoi ustanovy z veb-storinkoiu Derzhavnoho reiestru finansovykh ustanov : Kompleksna informatsiina systema Natskomfinposluh. URL: <https://kis.nfp.gov.ua/Content/help/index.html> (accessed: 12 April 2019).

Goncharenko Olena

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Accounting and Taxation
Cherkasy Institute
The Banking University

Lukianets Olena

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Accounting and Taxation
Cherkasy Institute
The Banking University

DEVELOPMENT OF THE ORGANIZATION OF TECHNIQUE AND TECHNOLOGY OF ACCOUNTING IN NON-BANK FINANCIAL AND CREDIT INSTITUTIONS

The purpose of the article. For non-bank financial and credit institutions, issues of organization of technique and technology as structural system components of accounting organization are crucial and relevant, since ensuring of keeping records of financial services and reporting activities must comply with the clear requirements of the regulator. Given the plurality of scientific views on the multivariate components of accounting technique and technology, the purpose of the study is to identify tasks at the stage of organization of accounting technology and building a field of criteria for selecting hardware and software in non-bank financial and credit institutions.

Methodology. In the process of research, scientific methods based on the dialectical method of cognition and objective laws of the economy were used. For the processing of primary information, general scientific methods of analysis and synthesis were used, as well as abstract-logical research method. Scientific results and conclusions were obtained on the basis of such general scientific techniques and methods as induction, deduction, analysis, synthesis, system approach, etc.

Results. It is determined that technique and technology, as structural components of accounting, will provide a set of activities related to their planning, customization and control. Accordingly, at the planning stage, it is necessary to choose a hardware and software that will meet regulatory requirements, requirements of users and ensure the implementation of technology in the process of achieving the purpose of accounting.

It has been established that for all non-bank financial and credit institutions, the general requirements for software and special technical equipment are determined by the Regulation on the State Register of Financial Institutions and Licensing Conditions for the conduct of economic activities in providing financial services. It is noted that the regulated requirements for hardware and software for credit unions and pawnshops are more detailed.

It is noted that today the market of computer accounting systems offers: traditional accounting programs; software services for accounting on the basis of cloud technologies; systems providing submission of electronic reporting and electronic documents exchange. It is noted that existing accounting cloud services do not offer configurations for non-bank financial institutions, which makes it impossible to use them as full-fledged software; however, some cloud products provide the ability to integrate data with the mediator program. However, this kind of technology is not currently attractive enough because it involves the risk of data loss, inhibition of the entire institution work, interruptions in the Internet network, hacker attacks, etc., as well as the relevance of service costs.

It has been established that none of the software products for accounting in non-bank financial institutions has the function that would provide the ability to automatically formulate and submit regulated reporting electronically to supervisory authorities with attaching electronic digital signatures, as well as the exchange of electronic documents with counterparties, which causes the need to implement an additional task of choosing the optimal system for providing electronic reporting and electronic documents exchange.

The expediency of choosing the optimal technical support based on satisfaction of the separate groups of requirements and criteria is substantiated: technical, technological, commercial and ergonomic, the direct specification of which must be carried out by each institution separately, taking into account the mandatory requirements and own priorities.

Practical implications. The practical value of the article is to identify tasks at the stage of organization of accounting technique and technology and to construct a field of criteria for choosing hardware and software with a selection of regulatory requirements that underlie the proper planning of technique and technology as components of accounting organization in non-bank financial and credit institutions.

Value/originality. The peculiarities of non-bank financial and credit institutions activities cause modification of the generally accepted field of criteria for choosing hardware and software as components of the organization of accounting, which was substantiated and illustrated in the article. Additionally, an extended understanding of accounting software as a collection of not only traditional accounting software and software services for cloud-based accounting, but also systems for providing electronic reporting and electronic document exchange, which have also been evaluated according to defined criteria.